

MUSIQA TA'LIMIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING DOLZARB MASALALAR

P. Holiqova

Qo'qon davlat universiteti

Musiqa ta'limi va san'at yo'nalishi 1-bosqich magistranti

Ilmiy raxbar: **M.Djumabayeva**

Musiqa nazariyasi kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy musiqa ta'limining dolzarb masalalari, ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari, o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ijodiy faolligini oshirish hamda milliy musiqa merosiga hurmat ruhida tarbiyalash masalalari yoritilgan. Shuningdek, musiqa ta'limi samaradorligini oshirishda interaktiv metodlar, gamifikatsiya elementlari va amaliy-ijodiy mashg'ulotlarning ahamiyati tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, musiqiy tarbiya, pedagogik texnologiya, raqamli texnologiya, interaktiv metod, gamifikatsiya, musiqiy kompetensiya, ijodkorlik, milliy musiqa merosi.

KIRISH

Bugungi kunda globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan sharoitda ta'lim tizimi oldiga o'quvchilarning nafaqat bilimini, balki ijodiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi, estetik didi va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish vazifasi qo'yilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, musiqa ta'limi yosh avlodning ma'naviy-axloqiy va estetik dunyoqarashini shakllantirishda muhim pedagogik vositalardan biri hisoblanadi.

Musiqa insonning hissiy olamiga bevosita ta'sir etuvchi san'at turi sifatida o'quvchilarda go'zallikni his qilish, badiiy did, tinglash madaniyati, ijodiy qobiliyat va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuning uchun bugungi musiqa ta'limining asosiy vazifasi faqatgina qo'shiq kuylash yoki musiqa asarlarini tinglash bilan cheklanmasdan, o'quvchini faol ijodiy jarayonga jalb etishdan iborat.

Asosiy qism

Zamonaviy musiqa ta'limida bir qator dolzarb masalalar mavjud. Ulardan biri - an'anaviy ta'lim metodlarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishdir. Musiqa darslarida o'qituvchi tayyor bilimlarni beruvchi emas, balki o'quvchining ijodiy faoliyatini tashkil etuvchi pedagog sifatida namoyon bo'lishi lozim.

Ayniqsa, interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirishga xizmat qiladi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Venn diagrammasi",

“Rol o‘ynash”, musiqiy viktorinalar, ritmik mashqlar va ijodiy topshiriqlar orqali o‘quvchilar musiqa materialini faol o‘zlashtiradilar.

Musika ta’limining yana bir muhim masalasi - raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishdir. Bugungi kunda audio va video materiallar, elektron musiqiy dasturlar, virtual cholg‘u vositalari, raqamli nota muharrirlari hamda interaktiv testlardan foydalanish imkoniyati kengaymoqda. Bunday vositalar musiqa asarlarini tinglash, tahlil qilish, nota savodxonligini rivojlantirish va mustaqil ijodiy faoliyatni tashkil etishda katta imkoniyat yaratadi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar an’anaviy musiqa ta’limining o‘rnini to‘liq egallamasligi kerak. Aksincha, ular o‘qituvchining metodik faoliyatini boyituvchi vosita sifatida qo‘llanilishi maqsadga muvofiq. Ayniqsa, jonli ijro, jamoaviy kuylash, cholg‘u ijrochiligi va bevosita muloqot musiqa ta’limining muhim tarkibiy qismlari bo‘lib qoladi.

Musika ta’limida gamifikatsiya elementlaridan foydalanish ham dolzarb yo‘nalishlardan biridir. O‘quv jarayoniga o‘yin mexanizmlarini kiritish o‘quvchilarning qiziqishini oshirib, ularni faol ishtirok etishga undaydi. Masalan, “Ritmni top”, “Ohangni davom ettir”, “Musiqiy detektiv”, “Dirijyor”, “Mini-kompozitor” kabi topshiriqlar orqali o‘quvchilar musiqiy eshitish, ritm, xotira va ijodiy tafakkurini rivojlantirishi mumkin.

Musika ta’limining muhim vazifalaridan yana biri — milliy musiqa merosini yosh avlodga yetkazishdir. O‘zbek xalq qo‘shiqlari, maqom san’ati, mumtoz ashulalar va an’anaviy ijrochilik namunalari o‘quvchilarda milliy o‘zlikni anglash, tarixiy-madaniy merosga hurmat va estetik qadriyatlarni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Shu sababli zamonaviy texnologiyalar bilan bir qatorda milliy musiqiy merosdan foydalanish musiqa ta’limining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi zarur.

Musika darslarida o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish ham muhim masaladir. Har bir o‘quvchining musiqiy qobiliyati, ovoz imkoniyati, ritmni his etishi va ijodiy faolligi turlicha bo‘ladi. Shu sababli differensial va individual yondashuv asosida topshiriqlarni murakkablik darajasiga ko‘ra tashkil etish ta’lim samaradorligini oshiradi.

Zamonaviy musiqa o‘qituvchisi esa musiqiy bilim bilan bir qatorda pedagogik, metodik va raqamli kompetensiyalarga ham ega bo‘lishi kerak. O‘qituvchining kasbiy mahorati dars mazmunini to‘g‘ri tanlash, zamonaviy metodlarni qo‘llash, o‘quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini aniqlash va ularni rivojlantirish bilan belgilanadi.

Musika ta’limini takomillashtirish yo‘nalishlari

Musika ta’limining samaradorligini oshirish uchun quyidagi yo‘nalishlarga e’tibor qaratish maqsadga muvofiq:

1. Musika darslarida zamonaviy pedagogik va interaktiv metodlardan muntazam foydalanish.
2. Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalarini ta’lim mazmuni bilan uyg‘unlashtirish.
3. Musiqiy-didaktik o‘yinlar va gamifikatsiya elementlaridan foydalanish.

4. O‘quvchilarning mustaqil va ijodiy faoliyatini kuchaytirish.
5. Milliy musiqa merosi namunalaridan ta’lim-tarbiya jarayonida keng foydalanish.
6. O‘quvchilarning individual musiqiy qobiliyatlarini hisobga olish.
7. Tinglash, kuylash, cholg‘u ijrochiligi, musiqiy savodxonlik va ijodkorlikni o‘zaro bog‘liq holda rivojlantirish.
8. Musika o‘qituvchilarining raqamli va metodik kompetensiyalarini muntazam oshirib borish.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy musiqa ta’limining dolzarb masalalari ta’lim mazmunini yangilash, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, raqamli vositalardan samarali foydalanish hamda milliy va umuminsoniy musiqiy qadriyatlarni uyg‘unlashtirish bilan chambarchas bog‘liq.

Musika ta’limida o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ijodkor ishtirokchiga aylantirish muhim pedagogik vazifadir. Buning uchun interaktiv metodlar, musiqiy o‘yinlar, gamifikatsiya, raqamli resurslar va ijodiy topshiriqlardan maqsadli foydalanish zarur.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni milliy musiqa merosi bilan uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarda musiqiy kompetensiyalar bilan bir qatorda estetik did, ijodkorlik, milliy qadriyatlarga hurmat va ma’naviy dunyoqarashni rivojlantirish mumkin. Demak, musiqa ta’limini takomillashtirishning asosiy sharti - an’anaviy pedagogik tajribani zamonaviy innovatsion yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim, madaniyat va san’at sohalarini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. Djumaboyeva, M. "PEDAGOGICAL SKILLS OF MUSIC TEACHERS." *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research* 4.01 (2024): 150-154.
4. Djumaboyeva, M. "UMUMTA’LIM MAKTABLARIDA MUSIQA FANINI O’QITISH JARAYONIDA INTERFAOL METODALARDAN SAMARALI FOYDALANISH." *Advances in Science and Education* 1.11 (2025): 56-59.
5. Djumaboyeva, M. "MUSIQA TA’LIMIDA BOLALAR MUSIQA ASARLARINI O’RGATISH USLUBIYOTI." *Oriental Art and Culture* 5.1 (2024): 223-227.
6. Bakirovna, Qobilova, et al. "THE ROLE OF A MUSIC TEACHER IN THE PROCESS OF EDUCATING CHILDREN’S MORAL FEELINGS." *International Journal of Early Childhood Special Education* 14.6 (2022).